

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Kateřiny Šimáčkové, JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **nezl. R. P.,** zastoupené zákonnou zástupkyní: M. P., právně zastoupené JUDr. Alenou Lněničkovou, advokátkou, se sídlem Jandova 8, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní přihrádka 21/OAM, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 4. 2010, č. j. OAM - 55/LE - BE02 - P12 - 2010, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 8. 6. 2010, č. j. 46 Az 9/2010 - 23,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 8. 6. 2010, č. j. 46 Az 9/2010 - 23, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovené zástupkyni žalobkyně, advokátce JUDr. Aleně Lněničkové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 2400 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojí včasnou kasační stížností proti shora označenému rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze 7. 4. 2010, č. j. OAM - 55/LE - BE02 - P12 - 2010. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta její žádost o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť neuvedla žádné skutečnosti svědčící tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že jí hrozí vážná újma podle § 14a zákona

o azylu. O náhradě nákladů bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost. Stěžovatelka ve stručné kasační stížnosti nejprve uplatnila důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), které následně rozvedla. Kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v tom, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, neboť prokázala, že jí v případě vrácení do vlasti hrozí nebezpečí vážné újmy spočívající v ohrožení života i lidské důstojnosti. Nebezpečí dovozuje z vyhrožování bývalého manžela své matky - zákonné zástupkyně (žalobkyně je nezletilá), který matku dříve bil a s ohledem na jeho výhrůžky se obává i smrti. Vzhledem k nezajištěnému bydlení v zemi původu se navíc stěžovatelka obává odloučení od rodičů a umístění do ústavu. Stěžovatelka dále uplatňuje, že odůvodnění soudu je nedostatečné - bylo pouze konstatováno, že zákonná zástupkyně neuvedla žádnou skutečnost, kterou by bylo možno vážné újmě podřadit. Důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) se stěžovatelka dovolává proto, že správní orgán si nijak tvrzení žalobkyně neověřil. V závěru stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ze spisu a rozhodnutí žalovaného vyplývá, že stěžovatelka se obává návratu na Ukrajinu, neboť v domě, kde žila, bydlí bývalý muž její matky, který ji dříve bil, a v případě návratu hrozí, že by žadatelce ublížil, nebo by ji i zabil. Dále stěžovatelka uvedla obavy z ekonomické situace v zemi původu a obavu, že by žadatelka skončila někde v ústavu. Žalovaný situaci vyhodnotil tak, že její žádost o mezinárodní ochranu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. odst. 1 písm. f) zákona o azylu, neboť neuvedla žádné skutečnosti svědčící tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že jí hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Na základě shora uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje, aby zdejší soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření po obsahové stránce v podstatě pouze odkázal na spisový materiál, svůj postup ve věci a odůvodnění svého rozhodnutí. V závěru navrhl žalovaný zamítnutí kasační stížnosti.

Krajský soud v Praze po podání kasační stížnosti proti předmětnému rozsudku postupoval ve smyslu § 108 odst. 1 s. ř. s. a předložil kasační stížnost s příslušnými spisy Nejvyššímu správnímu soudu.

Kasační stížnost podala účastnice řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatelka se v ní dovolává přípustných důvodů ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, v jakém rozsahu a z jakých důvodů stěžovatelka jím označené rozhodnutí krajského soudu napadá (§ 106 odst. 1 s. ř. s.). Stěžovatelka je rovněž zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná a vykazuje zákonné minimum náležitostí nezbytných k tomu, aby mohla být věcně projednána.

Nejvyšší správní soud se proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval dále otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu se zdejší soud podrobně věnoval např. ve svých usneseních ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006 (případně ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. 2 Azs 40/2006, obě dostupná na www.nssoud.cz), kde dospěl k následujícímu závěru: „Znaky pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele" jsou naplněny v případě „rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu". Dle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele."

Dále bylo v citovaných rozhodnutích zdůrazněno, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. V daném případě si rozhodnutí věcné projednání zasluhuje, a to z důvodu uvedeného sub 4) kritérií přijatelnosti, a to pro zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (§ 104a s. ř. s.). Konkrétně se jedná o pochybení krajského soudu spočívající v částečné nepřezkoumatelnosti jeho rozhodnutí pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.], jak bude vysvětleno níže. Kasační stížnost je za těchto okolností přijatelná. K otázce nepřezkoumatelnosti ještě Nejvyšší správní soud poznamenává, že tento soud jakožto kasační soud je v zásadě soudem přezkumným. Nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí tomuto základnímu atributu jeho rozhodovací činnosti do značné míry brání, jak již bylo podrobně osvětleno v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z 19. 3. 2008, č. j. 9 Azs 175/2007 - 49. Nepřezkoumatelnost je vadou natolik závažnou, že se jí soud musí zabývat i tehdy, pokud by ji stěžovatel nenamítal, tedy z úřední povinnosti (srov. § 109 odst. 3 s. ř. s.).

Nejprve je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s vyhodnocením právní otázky do té míry, že u stěžovatelky zjevně nejsou dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 zákona o azylu, tedy pro pronásledování z důvodů taxativně vyjmenovaných v citovaném ustanovení. Jiná je ovšem situace v otázce doplňkové ochrany. V nyní projednávané věci stěžovatelka v průběhu řízení opakovaně uvedla obavy z vážné újmy (ublížení na zdraví, smrt) ze strany bývalého manžela její matky. Tyto výpovědi stěžovatelky žalovaný v podstatě přešel a ve vlastním odůvodnění posouzení otázky tvrzené vážné újmy pak pouze konstatoval, že obavy z násilného jednání bývalého

manžela nelze pod ustanovení § 14a zákona o azylu podřadit. Naprosto však nevysvětlil a nezdůvodnil, proč.

Nejvyšší správní soud na základě shora uvedeného dospívá k závěru, že žalovaný, jenž se v odůvodnění svého rozhodnutí nevyslovil k možnosti udělení doplňkové ochrany a s výše citovanými tvrzeními stěžovatelky ohledně jejích obav z útoku ze strany bývalého partnera matky se nikterak nevypořádal, nedostál požadavku na náležité odůvodnění rozhodnutí ve smyslu § 68 odst. 3 správního řádu. K tomu je třeba navíc dodat, že podle aktuální judikatury hrozba újmy ze strany soukromých osob alespoň potenciálně může být relevantním důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany (minimálně pak relevantním momentem při posouzení hrozícího nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu). Krajský soud i správní orgán se k otázce postavili tak, jakoby hrozbu ze strany nestátních subjektů nebylo možno apriori považovat za relevantní z hlediska dvou (výše jmenovaných a popsaných) základních institutů azylového zákona. Toto posouzení nekoresponduje s aktuální judikaturou Nejvyššího správního soudu. Např. v rozsudku ve věci č. j. 3 Azs 48/2008 - 57 ze dne 16. 9. 2008, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„ustanovení o doplňkové ochraně se mohou uplatnit i v případě, kdy naplnění skutkových podstat v něm uvedených je přičitatelné toliko soukromým osobám a kdy se na jejich naplnění veřejná moc vůbec nepodílí či se dokonce děly v přímém rozporu s její vůlí (rozsudek ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, publ. pod č. 1066/2007 Sb. Nss). ... Souhrnně lze uzavřít, že jak pronásledování, tak i vážná újma může hrozit ze strany státu, resp. organizace, která ovládá stát, jakož i ze strany nestátních původců, tedy soukromých osob. V posléze uvedeném případě je pak třeba prokázat, že stát (strana nebo organizace, která ovládá stát) není schopen nebo ochoten poskytnout před pronásledováním nebo vážnou újmou ochranu, tzn. neučiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy ...“* Opakovaně se k této otázce Nejvyšší správní soud vyjádřil stejným způsobem též např. v rozsudku č. j. 6 Azs 74/2009 - 51 ze dne 9. 2. 2010, kde uvedl: *„Nejvyšší správní soud .... je toho názoru, což je patrné i z jeho předchozí judikatury, že původci pronásledování i vážné újmy ve smyslu zákona o azylu mohou být za určitých podmínek i soukromé osoby. Je tomu tak v situacích, kdy stát není schopen zajistit svým občanům před takovým jednáním soukromých osob ochranu.“* Z předestřené judikatury tedy jasně vyplývá, že hrozba plynoucí pro žadatele ze strany soukromých osob může být za určitých podmínek relevantním důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, přinejmenším tedy musí být zohledněna při hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle zákona o azylu.

Pokud žalovaný usoudil, že stěžovatelkou uváděné skutečnosti nejsou z hlediska doplňkové ochrany v konečném důsledku relevantní, bylo jeho povinností tento závěr v odůvodnění zamítavého rozhodnutí spolu s odpovídajícími důvody uvést. Protože tak ale neučinil, a pouze lakonicky konstatoval, že obavy z násilného jednání bývalého manžela nelze pod ustanovení § 14a zákona o azylu podřadit, nelze z jeho rozhodnutí seznat, jakými úvahami byl veden při posouzení této otázky. Krajský soud vadný postup žalovaného v tomto bodě zcela přešel a sám se dopustil téže vady, když k žalobní námitce pouze - bez jakékoli konkretizace a vysvětlení - uvedl, že správní orgán svůj postup řádně odůvodnil a že byly splněny podmínky pro postup dle § 16 odst. odst. 1 písm. f) zákona (stěžovatelka přitom v žalobě výslovně upozornila na skutečnost, že citovaného ustanovení nelze použít, pokud by žadatel byť i jen mohl být pronásledován

nebo mu hrozila vážná újma, a že v daném případě ve správním řízení uplatňovala vážné obavy hrozící ze strany jejího bývalého manžela).

Podle § 54 odst. 2 s. ř. s. je základní náležitostí rozsudku jeho odůvodnění. O odůvodnění lze hovořit jako o řádném tehdy, pokud obsahuje, čeho se stěžovatel v žalobě domáhal, jak se k tomu vyjádřil správní orgán, stručně jaký v tomto směru byl obsah spisu a jak soud rozhodl, které úvahy jej k rozhodnutí vedly, přičemž soud rovněž uvede, jak aplikoval na danou situaci konkrétní ustanovení, jaké výkladové metody použil a k jakému výsledku dospěl. Pokud soud svým procesním povinnostem nedostál, mohl tím zasáhnout do základních práv stěžovatele na spravedlivý proces a mohl by také založit nerovnost účastníků řízení. V této souvislosti lze také odkázat na bohatou judikaturu. Ústavní soud se vyjádřil k nutnosti řádného odůvodnění soudních rozhodnutí, které je považováno za esenciální podmínku ústavně konformního rozhodnutí vylučujícího libovůli v rozhodování např. v nálezu sp. zn. I. ÚS 588/03, sp. zn. III. ÚS 463/2000, Ústavní soud: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 20, Praha, C. H. Beck 2001, str. 267; sp. zn. IV. ÚS 564/02, Ústavní soud: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 30, Praha, C. H. Beck 2003, str. 489 nebo nálezu soudu České republiky ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 176/96. Z odůvodnění rozhodnutí obecného soudu má vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, takové odůvodnění vyhovuje zákonným hlediskům a v konečném důsledku takové rozhodnutí vyhovuje základním právům účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena. Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 242/02 lze na věc v této souvislosti pohlížet i z hlediska zásad spravedlivého procesu, z nichž mimo jiné vyplývá povinnost obecných soudů svá rozhodnutí odůvodnit, reagovat na uplatněné námitky a vysvětlit jejich případné odmítnutí [např. nález sp. zn. III. ÚS 258/99 (nález č. 148, sv. 16 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), nález sp. zn. I. ÚS 413/02 (nález č. 4, sv. 29 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu)]. Krajský soud v daném případě svůj závěr o nedůvodnosti žalobního tvrzení vůbec nevysvětlil - uvedl pouze, že správní orgán svůj postup řádně odůvodnil a že byly splněny podmínky pro postup dle § 16 odst. odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Vůbec však nezdůvodnil, proč - tedy na základě jakých konkrétních úvah - dospěl k tomuto závěru.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalovaný, ani krajský soud se s nastolenou otázkou vůbec nevypořádal. Tento postup je obzvlášť překvapivý v době, kdy již existuje bohatá judikatura k otázce doplňkové ochrany, která klade značné požadavky na vypořádávání otázky doplňkové ochrany a která se navíc k výše uvedené problematice staví opačně (viz výše). Není na Nejvyšším správním soudu, aby natolik nedostatečné odůvodnění (postrádající i jen základní vyjádření se k věci, tj. k žalobní námitce, a k tvrzení ve správním řízení) napravoval, a relevantní skutečnosti sám vlastní činností dohledával, když se k otázce výslovně a srozumitelně nevyjádřili ani žalovaný, ani krajský soud. Obdobně vyhodnotil Nejvyšší správní soud situaci již ve své dřívější praxi, a to i za prakticky totožných skutkových okolností (viz rozhodnutí č. j. 2 Azs 29/2010 - 86 z 28. 7. 2010, č. j. 6 Azs 20/2010 - 81 z 29. 7. 2010, č. j. 2 Azs 29/2010 - 86 apod.)

Nejvyšší správní soud uzavírá s tím, že napadený rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů s ohledem na výše rozvedené pominutí

některých závažných žalobních tvrzení, kterým se soud dopustil pochybení, jež vykazuje takovou intenzitu, která by mohla mít vliv na samo hmotněprávní postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozhodnutí.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Praze v novém rozhodnutí (ust. § 110 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovatelce byla k ochraně jejích zájmů pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupcem advokátka JUDr. Alena Lněničková. V případě ustanovení advokáta platí hotové výdaje za zastupování a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Uvedená advokátka podala vyúčtování za poskytnuté úkony právních služeb podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V tomto vyúčtování požadovala odměnu za 2 úkony právní služby (převzetí zastoupení, sepis kasační stížnosti). Podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu náleží mimosmluvní odměna za každý z úkonů právní služby v citovaném ustanovení uvedených. Podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu náleží odměna za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, je-li klientovi zástupce ustanoven soudem. Ustanovená advokátka zde výslovně neuvádí, že by se uskutečnila první porada se stěžovatelkou, která je podmínkou přiznání odměny za uvedený úkon. Předmětný úkon tedy není úkonem, za který by náležela advokátce odměna podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. Podání písemného doplnění kasační stížnosti je úkonem, za který náleží advokátu odměna podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu. Podle § 9 odst. 3 písm. f) se za tarifní hodnotu v této věci považuje částka 25 000 Kč. Výše mimosmluvní odměny se pak stanoví podle sazby mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby a podle počtu úkonů právní služby, které advokát ve věci vykonal (§ 6 odst. 1 advokátního tarifu), přičemž v projednávané věci šlo o jeden úkon právní služby. Sazba mimosmluvní odměny se stanoví podle § 7 bod 5 advokátního tarifu a v projednávané věci činí 2 100 Kč. Kromě mimosmluvní odměny náleží ustanovené zástupkyni též náhrada hotových výdajů podle § 13 advokátního tarifu, a to v projednávané věci za jeden úkon právní služby, která činí dle ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu 300 Kč. Ze spisu bylo zjištěno, že ustanovená zástupkyně stěžovatelky není plátcem daně z přidané hodnoty. Ustanovené advokátce tak byla přiznána odměna za jeden úkon právní služby, což při částce 2100 Kč za jeden úkon právní služby spolu s náhradou hotových výdajů v částce 300 Kč za jeden úkon právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) činí celkem částku 2400 Kč, která byla ustanovené advokátce přiznána.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2010

JUDr. Bohuslav Hnízdil

předseda senátu